

- Barnerettigheter og praktisk demokrati
- Kvinners kontroll over egen økonomi
- Kampen om vannet

Ny donorpolicy må ikke ramme de svakeste

Flyktningeleiren Manik Farm like utenfor byen Vavuniya i det nordlige Sri Lanka er verdens største flyktningleir. Den ble opprettet i vår for å forberede massetilstrømmingen av flyktinger som følge av at regjeringshæren var i ferd med å knuse LTTE-geriljaen.

Manik Farm er ikke en vanlig flyktningleir, men en interneringsleir under militær kontroll. Regjeringen og forsvarsmyndighetene i Sri Lanka frykter forståelig nok at det fins LTTE-soldater blant flyktningene og kontrollerer alle nøye for å sile disse ut. De internasjonale donorene har stilt penger til rådighet for FN og humanitære organisasjoner slik at de kan yte livreddende nødhjelp for flyktningene.

Men det har nå gått mer enn fire måneder siden flyktningene strømmet ut av krigsområdet da regjeringshæren sørget for LTTE-geriljaens endelige fall, og donorene (giverlandene) har mistet tålmodigheten. Deres dilemma er at de ved å fortsette støtten legitimerer en internering som får et preg av å bli permanent. Behandlingen av flyktningene blir som en type kollektiv avstraffelse. 260 000 mennesker lever under svært enkle kår, og de internasjonale standardene for arbeid med flyktinger blir langt fra oppfylt, hverken når det gjelder ernæring, helse, beskyttelse, boforhold eller vann- og sanitærforhold. Donorene er derfor i ferd med å endre sin policy ved at de ikke lenger vil gi støtte til arbeid i leirene.

En slik endret policy er imidlertid heller ikke uten dilemmaer. Selv om FORUT ser problemet med å legitimere slike leirer som Manik Farm, er vi med vårt humanitære mandat kritisk til en for bastant donorholdning. Vi mener at man i det minste må opprettholde støtten til de mest sårbare gruppene, som i første rekke er små barn, gravide og ammende mødre. FORUT har redusert den generelle aktiviteten i leirene, og det merkes for folk. Men vi fortsetter å bringe vann, sørger fortsatt for tilleggsernæring til sårbare kvinner og barn og driver fremdeles psykososialt arbeid blant barn. Slik vi ser det, er dette helt nødvendige livreddende tiltak. Pengene er imidlertid i ferd med å bli brukt opp. Samtidig står vi foran flere uker med monsunregn, noe som vil forverre situasjonen i leirene dramatisk. Vi mener derfor at donorene fortsatt må stille midler til rådighet for slike tiltak, slik at barn og ammende og gravide kvinner ikke blir offer i et overordnet politisk spill.

Morten Lønstad

Morten Lønstad
generalsekretær

5 Barnerettigheter og praktisk demokrati i Nepal.

8 Kvinner i Sri Lanka har begrenset tilgang og kontroll over økonomiske ressurser.

12 Bangalore i delstaten Karnataka opplever for tiden en kamp om vannet.

FORUT-nytt

Internt og eksternt informasjonsorgan for FORUT, Solidaritetsaksjon for utvikling. ISSN: 0808-548X

Postadresse: FORUT, Postboks 300, 2803 Gjøvik
Besøksadresse: Roald Amundsens vei 1B, 2816 Gjøvik
Telefon: 61 18 74 00, Telefaks: 61 18 74 01
E-post: forut@forut.no, Internett: www.forut.no
Eierorganisasjoner: IOGT, Juvente og IOGT-junior

I redaksjonen: Ellen Bjølseth (redaktør), Øystein Bakke, Dag Endal og Ingvar Midthun.
Produksjon: Idéhuset Sandbeck, Gjøvik. Trykk: Grøset
Forsidefoto: Birgit Andresen.
Redaksjonen avsluttet 24. september 2009.
Utgitt med støtte av Norad.

Verdens største flyktingleir

Manik Farm i Vavuniya nord i Sri Lanka er verdens største flyktingleir. I sone 2 av leiren bor det 62 000 mennesker på et område omtrent så stort som Ekebergsletta i Oslo.

Fortsatt er anslagsvis 260 000 mennesker internert i leirene. Manik Farm er sterkt overbefolket. I telt beregnet på fem personer, bor det ti til femten mennesker. Leiren ligger i et av de tørreste områdene i Sri Lanka, og dette gjør vannforsyningen problematisk. Daglig fraktes det vann til leirene med tankbiler eller traktorer med vanntanker.

De sanitære forholdene er svært enkle og langt under vedtatte, internasjonale standarder, som tilsier tyve personer pr toalett. Her er det femti som må dele et toalett. Nå står monsuntiden (regntid) for døren, og det er forventet at situasjonen blir kraftig forverret fordi området vil bli oversvømmet. Det betyr telt under vann og toaletter som flommer over, noe som innebærer stor helseisiko i form av vannbårne sykdommer, for eksempel kolera. Det har allerede forekommet utbrudd av brennkopper, hepatitt A og vannbasert diaré og mindre utbrudd av difteri, tyfus og denguefeber.

Telt og andre fasiliteter i en nødhjelpsleir er beregnet på et kortvarig opphold, og slitasje gjør en slik leir uegnet for vedvarende internering. Desto verre er det at leirene er lukket i motsetning til vanlige nødhjelpsleirer. Flyktingene slipper ikke ut av leirene og hindres dermed i dagligdagse aktiviteter som å sanke ved, starte litt småhandel, skaffe seg småjobber osv. Videre er de bevoktet av soldater og står under militær kontroll. Det gjør det vanskelig for hjelpeorganisasjonene å slippe til selv om hjelpebehovet er enormt. Et internasjonalt press for å få fortgang i tømming av leirene er helt nødvendig. Regjeringens begrunnelse for ikke å la folk vende hjem igjen er at det er nødvendig å sile befolkningen for å finne eventuelle LTTE-folk og at hjemstedene til flyktingene for en stor del er minelagt og må ryddes først.

Hva gjør FORUT?

FORUTs langvarige tilstedeværelse i Sri Lanka og gode kunnskaper om hvordan ting fungerer har gjort at FORUT har vært i stand til å yte nødvendig hjelp der mange andre organisasjoner har gitt opp. FORUT er størst på matutdeling. Maten tilberedes i felleskjøkkener, og FORUT sørger for at 40 000 mennesker får mat hver dag.

Vi har satt opp 35 provisoriske barnehager og 100 lekeplasser på 10x5 meter som består av halvvegger

med palmetak over. Aldersgruppen 3-5 år blir spesielt ivaretatt med aktivisering og lek som ledd i å normalisere hverdagen. Dette kombineres med psykososialt arbeid og traumebehandling.

Dagen igjennom foregår det vannlevering, og stiller du deg opp utenfor Manik Farm, vil du til enhver tid se en FORUT-lastebil eller –traktor på vei inn eller ut.

FORUTs administrasjon er liten i forhold til de fleste andre hjelpeorganisasjoner. Arbeidet ledes av nødhjelps koordinator Arne Bangstad, men er basert på solid lokal kunnskap gjennom engasjerte medarbeidere med stor faglig tyngde. De lokalt ansatte er flinke til å få med seg frivillige i arbeidet, og dette er en enorm fordel ettersom mange av de internerte også har god erfaring med hjelpearbeid og mye å tilby.

Myndighetene har sagt at 80 % av internflyktingene skal være ute av leirene før årsskiftet. Regjeringen har imidlertid bygd en del permanente strukturer i leirene, noe som indikerer at de har sett for seg en mer langsiktig internering av flyktingene. Dette er FORUT og de fleste internasjonale organisasjoner sterkt imot. Leirene bør i stedet tømmes så fort som mulig slik at den hardt prøvede sivilbefolkningen kan vende tilbake til et normalt liv.

Barnearbeid krever en humanistisk tilnærming

Gult
pannebånd viser
medlemskap i
barnefagforeningen.

Barn som tvinges til å arbeide, er ikke kriminelle, men ofre for en urettferdig samfunnsordning.

Av Kavita Ratna, CWC, India

Likevel blir de ofte behandlet som lovbrøyttere - ikke som individer som får sine menneskerettigheter krenket, ikke som individer som strever med å overleve under økende press, ikke som individer som fortjener å respekteres og hjelpes til å finne realistiske alternativer med varige løsninger på problemene de sliter med.

Det er innlysende at dagens ovenfra-nedholdning med oppstykkete, nødhjelpsorienterte prosedyrer ikke virker. For barnearbeidere har strategien vært ødeleggende i stedet for å skape muligheter, kriminaliserende heller enn styrkende og marginaliserende heller enn inkluderende og deltagende.

Karnataka og flere andre delstater har gjentatte ganger utsatt tidsfristen for å oppnå en "barnearbeidsfri status". Fortsetter vi med delstatens gjeldende handlingsplaner, er vi dømt til å oppleve en forverret situasjon i årene som kommer ettersom utfordringene forsterkes av den globale resesjonen, som i stor grad bidrar til økt fattigdom og sårbarhet for dem som allerede mangler sosial trygghet.

Det som trengs er en omfattende, mangfoldig, nedenfra-oppbasert, desentralisert og deltagende

tilnærming til barnearbeidsspørsmålet. Vi må ta i bruk en mer aktiverende og myndiggjørende metode der barnearbeidere ikke anses som et problem, men som inkluderer dem som del av løsningen.

Fiasko

Statens fremgangsmåte når det gjelder barnearbeid i India er en fiasko for våre forpliktelser overfor barn som av en eller annen grunn tvinges ut i arbeid. Hittil har den gått ut på å stenge barn under 14 år ute fra industrien og andre arbeidsplasser. Denne fremgangsmåten gjennomføres ved straffetiltak mot arbeidsgiverne og kriminalisering av barna som arbeidet der.

Det eneste staten har funnet regningsvarende, er å benytte lowverket til tvangshandlinger. Erfaringer fra de siste tiårene har vist at for barna har resultatet vært å gå fra asken til ilden.

Heldigvis er det et økende antall organisasjoner og personer, blant dem journalister og politiske analytikere, som mener at "barnets beste" blir krenket gjennom utestenging fra arbeidsplasser, og de setter spørsmålsteget ved om dette er en riktig strategi for å oppnå et "barnearbeidsfritt India".

Handlingsplanene må revideres og en ny, praktisk og gjennomførbar strategi må utvikles så fort som mulig.

Kavita Ratna er informasjonsleder for barnerettighetsorganisasjonen CWC (The Concerned for Working Children) i delstaten Karnataka, India. Organisasjonen har hatt stor gjennomslagskraft som forkjemper for barns rettigheter og barns situasjon og blir lyttet til av politikere og beslutningstakere.

Stemme avgis til barnas kommunestyre.

Barnerettigheter og praktisk demokrati

Førti prosent av Indias drøyt en milliard mennesker er barn under 18 år. Dette gjør India til det land i verden som har den største unge befolkningen. India har ratifisert FNs konvensjon om barns rettigheter. Likevel finner vi har voldsomme brudd på barns rett til beskyttelse, mat og deltakelse. Barn har dessuten få kanaler for å fremme sine meninger og klager. Barn blir mer og mer ansett som rene mottakere av voksnes velvilje. I India brudd mot vedtatte rettigheter for barn mange og mangeartede og varierer fra barnarbeid og menneskehandel til seksuell utnyttelse og mange andre former for overgrep og vold. Et anslag fra 2001 tilsier at 12,6 millioner barn er involvert i risikofylt arbeid, og India har det største antall barnarbeidere under 14 år i verden. Menneskehandel med barn er også et alvorlig problem.

I delstaten Karnataka er det flere tilfeller av barnarbeid, barneekteskap og overgrep mot barn

enn for landsgjennomsnittet. Likevel har barn her lettere tilgang til skole, delstaten bruker mer penger på barnesaker, og det er høyere deltakelse av barn i ordninger som barnekommunestyre (tilskyndet av CWC).

Foregangsstaten Karnataka

I 2003 ble den første samlingen (Childrens Gram Sabha) for barnekommunestyre (Makkala Panchayat) avholdt med fem deltakende styre. Det er også etablert barneforeninger (Bhima Sanghas), barneombud (Makkala Mitra) og en arbeidsgruppe som bindeledd mellom de ulike strukturene på kommune- (panchayat) nivå. Barn kommer til møtene med grundige feltundersøkelser som utgangspunkt for sakene de fremmer og ønsker å diskutere, og de får dermed stor innflytelse. Vedtak som blir gjort under disse samlingene, sendes videre til de ordinære kommunestyrene.

Nepal: Bekymring for tidligere barne-soldater

Tarak Dhital

Den tolv år lange væpnede konflikten i Nepal har hatt en voldsom innvirkning på barns rettigheter. I løpet av disse årene ble 32 550 barn - og lærerne deres - bortført av maoistene for en tid, mens 254 barn ble arrestert av sikkerhetsstyrkene under påstand om at de hadde vært tilknyttet maoistene. Problematikken med barnesoldater eller barn som har vært assosiert med en av de væpnede partene, har ikke vært prioritert av noen av dem etter at de la ned våpnene. Begge sider benekter å ha brukt barn eller å ha utført overgrep mot barn. Noen barn som ble brukt som budbringere, spioner, kokker eller bærere klarte å rømme, og noen ble anholdt av sikkerhetsstyrkene.

CWInns erfaring med hundrevis av barn som har vært benyttet av væpnede styrker eller grupper tilsier at barna står under konstant trussel fra de tidligere motstanderne i konflikten, som ønsker å skjule enhver forbindelse med barna. Det er uklart i hvilken grad disse grupperingene vil bli trukket inn i etterkrigsprosessene med avvæpning, demobilisering og reintegrering eller i hvilken grad barna kan forvente rettferdighet og oppreisning. Barna risikerer også å bli sosialt stigmatisert for å ha deltatt i krigen, og reintegrering med familie og lokalsamfunn kan bli en vanskelig sak. I tillegg sliter barna med alvorlige psykologiske ettervirkning og traumer. Man antar at de mest sårbare er barn som var innrullert, men som stakk av mens konflikten raste, fordi motvilje og mistanker vil vedvare, og det er en fare for at de tidligere soldatene og motstanderne, som dannet en samlingsregjering etterpå, ikke aktivt vil ta hensyn til disse barnas behov.

CWIN er sterkt bekymret for barna, hvorav de fleste befinner seg i oppsamlingsleirer. - Hvis det ikke blir utarbeidet en god rehabiliteringsplan, er det liten mulighet for at de skal bli sluppet ut, og dette må skje før de mister hele sin barndom, sier Tarak Dhital.

Drømmeskolen og Nammane

En av FORUTs mange gode partnere er APSA i India. APSA er en rettighetsbasert utviklingsorganisasjon, som har fokus på barn og hva bemyndigelse av barn kan gjøre for samfunnet.

Av Brita Staal

APSA dyrker troen på menneskers evne til å ville gjøre noe for å bedre egen situasjon og er en grasrot-forkjemper for like rettigheter uansett sosialøkonomisk, politisk eller kulturell bakgrunn.

I det tettbefolkede Bangalore er fattigdom og hurtig urbanisering en kombinasjon som gjør at store deler av befolkningen lever i slummen. Livssituasjonen i dyp fattigdom gjør barn spesielt skadelidende ved at de rammes hardest av slummens realiteter. Barn i slummen er mer mottakelige for sykdom grunnet dårlige sanitærforhold, får ofte for lite eller feil ernæring, mangler utdanningsmuligheter, og lever i en situasjon preget av konstant utrygghet. APSAs partnere i utviklingsprosessen er dermed gatebarn, slumbarn, barnearbeidere og andre barn i uheldige livssituasjoner, eksempelvis barn som er offer for misbruk eller prostitusjon, og barn som er forlatt eller som har rømt fra sine nærmeste. Ved å snu retningen livet tar for mange av barna på gata, snur man også en retning for samfunnet, mener APSA.

Nammane, APSAs barnehjem, ligger i bydelen Vimanapura i Bangalore. Rett ved siden av ligger "Drømmeskolen". Skolen og barnehjemmet utgjør en del av et stort apparat som fungerer som krisesenter, utdannings- og omsorgsinstitusjon for barn og unge i millionbyen. Her tar APSA imot barn og unge og tilbyr trygge omgivelser, omsorg og utdanning. Noen ganger hentes barna ut fra barnearbeid eller hjem med omsorgssvikt som følge av tips eller rapportering fra naboer og bekjente, andre ganger kommer barna på eget initiativ for å få skolegang eller yrkesutdanning fremfor å jobbe på gata.

Skoletilbudet er delt inn i grunnskole, videregående og yrkesutdanning. Her har flere hundre elever undervisning på daglig basis. Klasseromsundervisningen er fri og uformell, og selv de mindre barna virker trygge og mestrende i studiesituasjonen. Siden klasseinndelinger er gjort etter ferdigheter og språkkunnskaper myldrer klasserommene med barn i forskjellige aldre. Ettersom flere av barna fra slummen ofte har ansvar for småsøsken mens foreldre er på arbeid, har noen av elevene også med seg en liten søster eller bror inn i skoletimen.

På yrkesskolen kan elevene velge mellom IT, elektronikk, grafiske fag og formgivning. APSAs skole gir muligheter og fremtidsutsikter for barn som ikke er gitt disse hjemmefra.

Barn som har behov for et nytt eller midlertidig husrom får det på internatet Nammane som betyr "vårt hjem". Internatet er en luftig murbygning med flere sovesaler og badrom separert for gutter og jenter. Når kvelden kommer, henter hvert barn ut madrassen sin fra et eget skap og ruller ut dynen. De små får hjelp av de som er litt større, og flere er ofte på Nammane i følge med søsken eller en god venn. Det er også flere "tanter" på internatet som viser omsorg, hjelper til med praktiske gjøremål og lager mat til barna.

Her blir barn tryggere på seg selv og sine omgivelser og blir lært opp til å forstå og kreve sine rettigheter. Barn som har fått en ellers kaotisk start på livet, får en lettere hverdag og bedre muligheter for utvikling og fremgang. Det er mange historier som belyser dette, og noen av solskinnshistoriene har vært på trykk i FORUT-nytt før.

Gjenforent med storesøster

Denne høsten er det lille Sonu som er vårt eksempel på APSAs gode arbeid. Sonu er nesten fire år, men har allerede i sitt lille liv opplevd en hel del. Sonu kommer fra slummen i Bangalore, har aldri kjent til noen far, og moren er nå etterlyst på andre året. APSA har vært i kontakt med familien over flere år, og hadde i 2007 plassert de to eldre søsknene til Sonu i fosterhjem i tilknytning til skolen. Den gang var Sonu bare to år og fortsatt for liten til å bo på internatet.

En dag da Sonus søster Aishwa gikk forbi markedet i nærheten av fosterhjemmet, hørte hun en liten stemme som ropte "Aishu akka, Aishu akka" (akka betyr storesøster) og til sin forferdelse fant hun lille Sonu etterlatt blant bodene. En av grønnsakshandlerne sa han hadde funnet Sonu på byens bussterminal noen

måneder i forvegen, og at hans familie hadde fått tillatelse av politiet til å beholde henne da hun ikke var etterlyst av noen. Frustrert og redd kontaktet Aishwa APSA, og ved hjelp av deres redningsentral Child Help Line fikk man politiodre til å hente Sonu. Nå bor hun i en av APSAs fosterhjem og har daglig kontakt med sine eldre søsken. Hun har vist stor fremgang siden hun kom til hjemmet og er nå et aktivt og pratsomt førskolebarn som snakker både engelsk og kannada. Hun blir fortsatt lei seg når hun tenker på mammaen sin, selv om hun har utviklet et svært kjærlig forhold til fosterforeldrene og særlig en av de andre fosterbarna, Simon. En liten og spontan gest som eksemplifiserer denne tilhørigheten er når Sonu får frukt eller godterier: Da tar hun først til seg selv, og så rekker hun ut den andre hånden og ber: - Også en til Simon.

Man kan lese mer om FORUTs generelle arbeid på www.forut.no og mer om APSA spesielt på www.apsaindia.org

Bestevenner: Simon og Sonu.

Kontroll over egen økonomi

Til tross for bare marginale likestillingsforskjeller mellom menn og kvinner i diverse indekser, er det et ubestridelig faktum at kvinner i Sri Lanka har begrenset tilgang og kontroll over økonomiske ressurser.

Av Ellen Bjølseth

Det betyr at de fleste kvinner, enten de er enslige eller gift, er økonomisk avhengige av menn, det være seg ektemann, far eller eldre brødre. Situasjonen er gjennomsyret av patriarkalske arveregler og diskriminerende praksis blant lavtlønte, der kvinner gjennomsnittlig tjener mindre enn menn i samme situasjon. Avhengigheten gjennomsyres likeledes av en "taushetskultur" når det gjelder andre sider ved likestilling som kjønnsbasert vold, hvilket er svært alminnelig i Sri Lanka.

Kvinner utgjør også flertallet av arbeidere i lavlønnstillinger i den store, uformelle sektoren. De bidrar også i betydelig grad med ulønnet arbeid for familien i jordbruksområdene. Kulturell praksis innebærer også begrenset bevegelsesfrihet for kvinner, noe som påvirker arbeidsmulighetene deres. Tusenårsmålene ser for seg lønnet arbeid som en styrking av kvinners

situasjon. I srilankisk sammenheng er dette også betinget av at de selv kan beholde kontrollen over pengene de har tjent. På teplantasjene, der kvinner har hatt egen inntekt i over hundre år, har inntekten ikke gitt noen forbedring av kvinners kår på grunn av mangelen på kontroll over egne penger i et manddominert samfunn. Noen studier viser imidlertid at kvinnelige arbeidere i tekstilindustrien og kvinner som

er hushjelper i utlandet, har større kontroll med egen inntekt, noe som har ført til økt grad av likestilling i familiesammenheng. Selv om dette tyder på at lønnsinntekt bidrar til mer likestilling, er forholdene annerledes på landsbygda, der det også er nødvendig å jobbe med forståelse av likestilling, rettigheter, tillitsbygging og en holdningsendring, både blant kvinner og menn.

Økologisk grønnsakdyrking

Større avkastning, økt bærekraft

- Tidligere brukte vi omtrent 3000 rupier i måneden (172 kroner) på å kjøpe grønnsaker på markedet. Nå kan vi bare gå ut i hagen og plukke det vi trenger til et måltid.

Uttaelsen kommer fra Chandrakanthi, en kvinne i den avsidesliggende landsbyen Bubula, 24 km fra Monaragala i det sørlig Sri Lanka. Landsbyen har hverken skole, sykestue eller helsestasjon. Innbyggerne har drevet tradisjonelt svibruk, og mangelfull kunnskap om landbruksmetoder har gitt dårlig avkastning med så lav inntekt at hele landsbyen regnes som fattig. – Vi eide jorda selv, men visste ikke hvordan vi skulle få brukbar avling. Selv om vi drev med grønnsakdyrking, måtte vi alltid spe på med innkjøpte grønnsaker og gjødsel, noe som er temmelig dyrt.

Så fikk Bubula besøk av Premalatha, som er en av FORUTs frivillige i området. Hun viste innbyggerne hvordan de kunne få bedre avkastning ved å endre dyrkingsmetodene og dermed også få større fortjeneste slik at de fikk mer å rutte med for å dekke dagliglivets behov. Femti kvinner ble valgt ut til å delta i opplæringen. Gjennom praktisk arbeid og tilrettelegging lærte de seg kompostering, hvordan de skulle

bearbeide jorda for grønnsakdyrking og å unngå erosjon. De lærte også å lage egne, kjemikaliefrie insektmidler ved å benytte bladene fra lokale planter (maragosa og glerecia).

Kvinnene var overveldet over forandringene som skjedde ved å benytte de nye jordbruksmetodene. Særlig komposteringen var nyttig. Nå var det ikke noe fra grønnsaklandet som gikk til spille. Hageavfall, blad og kvister ble gjenvunnet og brukt som næringsmiddel for jorda.

I stedet for å handle grønnsaker på markedet kan kvinnene nå hente sin egen mat rett fra hagen. En annen effekt er at også mennene i større grad tar del i hagebruket. FORUT har også holdt kurs i birøkt, og nå kan de både samle honning og få god bestøvning av plantene. Det er stor etterspørsel etter grønnsaker i området, og med større avkastning, blir det også mulig å selge overskuddet som familien selv ikke trenger.

De femti kvinnene som var med på den første opplæringen, fører nå kunnskap og erfaring videre til andre kvinner.

Grønnsakene trives og gir god avkastning.

Kjønnsroller i endring

- Kvinnene i landsbyen, også jeg, hadde den medfødte oppfatningen at mannen var den overlegne og at kvinnens plass var i hjemmet.

Kampen mot stereotypier har vært en strevsom, men givende oppgave i landsbyen Madakumbura i Matala. Kvinnene her har alltid trodd at de var mindre verdte enn menn og at det var begrenset hva de kunne foreta seg.

- Hvis jeg skal si noe om hvordan gapet mellom kjønnsrollene har blitt mindre, må jeg begynne med å si at kvinnene i landsbyen vår, også jeg, hadde den medfødte oppfatningen at mannen var den overlegne og at kvinnens plass var i hjemmet, sier Chandani Karunarathne, sekretær i landsbyens aksjonskomité. – Det har vært et slit å endre disse oppfatningene.

Nå har landsbyboerne gått sammen i en aksjonskomité som de kaller "Egen styrke, felles innsats". Den har som oppgave å bedre kvinnens stilling og har til nå 126 medlemmer. Komitéen tilbyr kvinner seks måneders sømopplæring, hvorpå de får et lån på 10 000 rupier slik at de kan starte egen virksomhet med lage alt fra tepper og ryer til barneklær.

Det arrangeres også møter for innbyggerne der kjønnsroller tas opp til debatt i den hensikt å bryte rollemønstrene og oppmuntre kvinner til å ta mer aktivt del i beslutningsprosesser og i inntektsgivende arbeid. Ikke minst er det viktig å få kvinnene på banen når det gjelder å påta seg verv og oppgaver. Det var en god del motvilje både blant kvinner og menn, men smått om senn skjedde det en mentalitetsendring, og nå er to menn med i styret for aksjonskomitéen.

- Selv merker jeg at mannen min er blitt mer oppmerksom og villig til å høre på hva jeg har å si. Nå er vi mye mer sammen om å ta avgjørelser, og begge gjør en innsats i grønnsakhagen. Vi håper vi kan være et eksempel til etterfølgelse, sier Chandani.

Tre av de norske deltakerne sammen med kolleger fra Asia og Afrika, Bjørn Ole Ekeli fra Reform, Jan Bjarne Sødal fra Norges Kristne Råd og Anne Skjelmerud fra Norad (Foto: Ulf Rikter-Svendsen)

Skadelige mannsroller - noe må gjøres!

Da 439 aktivister fra mer enn 80 land var samlet i Rio de Janeiro til konferanse om mannsroller, var konklusjonen helt klar: Noe må gjøres! Diskriminerende og voldelige forestillinger om mandighet må endres. Til beste for både menn og kvinner.

Av Dag Endal

MenEngage, der FORUT er en av de første norske medlemsorganisasjonene, bygger nå opp et nett av aktivister og frivillige organisasjoner over hele verden, folk som vil bidra til å endre skadelige forestillinger om hva et ekte mannfolk er. Disse møtes regelmessig for å utveksle kunnskap og erfaringer.

Konferansen i Brasil understreket at skadelige mannsroller ikke bare er skadelige for kvinner, men også for menn som forsøker å leve opp til den slags idealer. – Måten vi oppdrar gutter til å bli menn på, har en høy kostnad for menn selv, heter det i den såkalte Rio-erklæringen fra konferansen. Menn blir ofret i krig, de utsettes ofte for vold fra andre menn, og menn har vanskeligere for å oppsøke helsehjelp eller å ta i mot pleie og omsorg. Dette fører til blant annet til lavere levealder for menn enn kvinner i mange land. Hvorvidt denne forskjellen også har en biologisk forklaring, er foreløpig uavklart.

Den norske likestillingsministeren, Anniken Huitfeldt, var en av statsrådene som snakket på Rio-konferansen, og dessuten en av dem som gjorde konferansen mulig

gjennom pengestøtte. Huitfeldt startet sin tale med en utfordring direkte til alle gentleman i salen: - Det er ikke godt nok bare å "hjelp til hjemme", som så mange sier. Det er et hav av forskjell mellom å hjelpe til hjemme og å ta fullt ansvar som husets herre, dvs å dele ansvaret for husholdningen likt med ektefellen.

Anniken Huitfeldt var invitert for å si hvordan norske myndigheter har bidratt til å endre på kjønnsroller i retning av mer likestilling. Ett av hennes hovedpoeng var at likestilling ikke bare bidrar til et mer levende demokrati, men også til en smartere økonomi. Hun viste spesielt til verdien av en høy andel kvinner i arbeidslivet. - I vår type økonomi er vi både avhengige av å få flest mulig hender i arbeid og å bruke den forskjellige kompetansen som kvinner og menn representerer. Dette har forandret seg mye på få år i Norge. Tidlig på 70-tallet hadde vi en av de laveste andelen av kvinner i arbeidslivet i Europa. I dag ligger vi på topp med 74 prosent av kvinnene som yrkesaktive, i følge Statistisk Sentralbyrås tall for 2008. Huitfeldt minnet om at i våre samfunn er vi avhengige av å ha flest mulig i arbeid, og derfor må myndighetene lage lover og ordninger som både stimulerer kvinner til å ta utdanning og delta i arbeidslivet og som oppmuntrer menn til å ta en større del av omsorgs- og husarbeidet.

Ulf Rikter-Svendsen, leder av Reform – Ressursenter for menn - var en av de norske deltakerne på Rio-konferansen. – Jeg opplevde konferansen som en milepæl i det internasjonale likestillingsarbeidet. Her møttes aktivister, forskere og beslutningstakere på høyt nivå for å bli enige om en agenda for likestillingsarbeidet der også menn får en viktig rolle å spille.

Anniken Huitfeldt presenterte norsk likestillingspolitikk for over 400 aktivister fra 80 land på Rio-konferanse i regi av MenEngage (Foto: Scanpix)

Dette er uttrykt i den såkalte Rio-erklæringen, som understreker betydningen av at menn og gutter må trekkes med som aktører i likestillingsarbeidet.

Rikter-Svendsen sier at dette forutsetter at likestillingsarbeidet også tar menns livstemaer på alvor. Menns vold mot kvinner, jenter og gutter hører naturlig til her, men også menns vold mot menn. Fedrerollen er sentral for mange menn. Hvordan skal en ny og mer likestilt fedrerolle se ut? Hvordan kan en legge til rette for at menn skal delta mer i omsorgsarbeid? Menns seksuelle helse er også viktig, siden menn også rammes hardt av for eksempel HIV/AIDS-epidemien.

I en slik sammenheng er det viktig at en norsk statsråd, slik Anniken Huitfeldt gjorde det, står fram med god eksempler på hvordan politiske beslutningstakere kan legge til rette for en ny mannsrolle. – Hun kunne vise til enkelttiltak som økte fedrekvoter ved fødsler, men også til en mer omfattende politisk strategi slik den er uttrykt i Stortingsmelding om menn, mannsroller og likestilling. Norge er det første landet i verdens som har laget et slikt dokument, sier Ulf Rikter-Svendsen fra Reform.

ADIC engasjerer mange frivillige, blant annet til å overvåke media for å se om alkoholreklameloven overholdes.

Folkeopplysning mot rusmidler

Rusmisbruk er et stort problem i Sri Lanka og en vesentlig faktor i fattigdomsproblematikken. Alkohol er for eksempel et stort problem i teplantasjedistriktet og medfører blant annet vold, spredning av hiv/aids og økonomiske vanskeligheter.

ADIC (Alcohol and Drugs Information Centre) arbeider for å redusere alkoholinntaket i befolkningen og for å begrense bruken av narkotika og tobakk. Innsatsen er delt inn i flere programområder som arbeid med lokalsamfunn, holdningskampanjer, skoleprogram, påvikning gjennom media osv alt basert på forskning og dokumentasjon. En oppsummering av året 2008 viser at

ungdom er et viktig satsningsområde og at mye av arbeidet foregår i regi av unge og blant unge mennesker.

Året ble avsluttet med prisutdeling for beste prosjekter i konkurransen "Digitale historier". Arrangementet samlet folk fra media, helsesektoren, frivillige organisasjoner og representanter både fra den offentlige og private sektor. Deltakerne i konkurransen var under 25 år og fikk med dette en unik anledning til å lage film, og det ble utvist stor kreativitet. Temaet var "å redusere alkoholens tiltrekningskraft og image", og førstepremien var en fjorten dagers tur til Sverige.

En "spansk" avsløring

Likestillingsministeren benyttet anledningen på Brasil-konferansen til en liten avsløring om sin sjef, statsminister Stoltenberg – for å illustrere hva ansvar for husarbeid egentlig dreier seg om: Stoltenberg var en av de første framtrepende politikere som tok ut pappa-permisjon. Sønnen var fire måneder gammel, og Stoltenberg ville bruke de tre permisjonsmånedene også til å lære seg spansk, og siste dag på jobb ble en bunke spanske lærebøker innkjøpt. – I dag snakker ikke Stoltenberg et ord spansk, kunne Huitfeldt konstatere. – Og de spanske lærebøkene ligger fortsatt pakket inn i plastemballasjen!

En vinn-vinn-situasjon

I sin tale henviste likestillingsminister Huitfeldt til hva forskningen sier om likestilling i partnerforhold i Norge:

- Menn som tar ansvar for husholdning og familie, har et lykkeligere ekteskap og en høyere livskvalitet enn dem som tar mindre ansvar på hjemmebane.
- Par som deler husarbeidet mer likt, opplever sjeldnere skilsmisser og brudd i samboerskap. De får dessuten flere barn, noe som bygger oppunder følelsen av familien som en verdi.
- Det er mindre voldsbruk mellom partnere som lever i et likestilt forhold.

Betydelige forandringer på få år

En sammenlignende studie fra 1988 og 2007 viser at det har skjedd store endringer i kjønnsrollene i Norge i denne perioden:

- Nå tar ni av ti menn ut sin fedrekvote ved fødsler. I 1988 var det bare 1-2 prosent som gjorde dette.
- I 1988 oppga 95 prosent av de spurte mennene at det var kona som hadde ansvar for matlaging. I dag er det bare halvparten som beskriver hjemmesituasjonen slik.
- Menn jobber i snitt åtte timer mer i uka enn kvinner, men for 20 år siden var forskjellen enda større: 12 timer.

Kampen om vannet

Bangalore i delstaten Karnataka opplever for tiden en kamp om vannet. Sterke krefter ønsker å privatisere vannforsyningen til byen. Det kan bety at de som ikke er i stand til å betale ikke vil få noe vann.

I en by som Bangalore der mer enn tredve prosent av befolkningen lever under fattigdomsgrensen og ca. 2 millioner lever på gaten, oppleves privatisering av vannet som en trussel mot de fattige. – For selskaper som kun ønsker å tjene penger, har det alltid vært en oppgave å levere utelukkende til dem som kan betale, sier Dr Kshithij Urs i organisasjonen Action Aid. – Det betyr at du gjerne kan fylle opp et stort svømmebasseng dersom du har penger, mens du ikke får så mye som en dråpe vann om du ikke har penger, fortsetter han. – Vi ser stadig oftere at som en forberedelse til privatiseringen stenges offentlige vannposter slik at de fattige tvinges til å kjøpe vann fra private kraner. Tilgang til vann er en rettighet som ingen kan nektes og er et overgrep som truer selve eksistensen til et menneske.

Vannforsyningsenheten i Bangalore har vært blant de beste offentlige institusjonene i India. Men for et tiår siden var det en eksplosiv økning i befolkningsmengden som forsyningssystemet ikke klarte å holde tritt med. Selv om vannforsyningsenheten ønsket å bygge ut tjenesten, ble den bevisst trenert av kapitalmakten, som anså situasjonen med utilstrekkelig forsyning som en gyllen mulighet til å få kontroll over vannet i Stor-Bangalore.

Vannprivatisering prioriterer profitt for noen få mennesker på bekostning av et felles gode som retten til

noe vann til å opprettholde livet, mener Dr Urs. – Den langsiktige virkningen av privatiseringen vil være full korporativ kontroll over globale vannressurser fra kilde til kran. Vi er i en avgjørende fase der oljereservene skrumper og vann anses som den neste store, globale forretningsmuligheten, sier han. – Vi trenger en sterk, folkelig og politisk påvirkning av styresmaktene for å få en reform som sikrer offentlige tjenester. Det er en vanskelig og arbeidskrevende kamp som står i sterk sammenheng med kampen for andre grunnleggende rettigheter. Det er om å gjøre at flest mulig stemmer på representanter som lover vann til alle. Samtidig bør vi stanse organisasjoner som USAID, AusAid og andre finansieringsselskaper som er i ferd med å bryte ned slike rettigheter. Hvis privatisering av vann skal være så fordelaktig for verden, er det merkelig at privatiseringssprosessen foregår under sterkt hemmelighet, slik vi har sett i Mysore. Det er viktig med en bevisstgjøringsprosess over hele verden for å stanse denne trenden, avslutter Dr Kshithij Urs.

Fakta om vann

- 1 milliard mennesker har ikke tilgang til rent vann
- 2,6 milliarder mennesker har ikke grunnleggende sanitærfasiliteter
- Rundt 70 prosent av verdens vannforbruk går til landbruket
- Norge bevilger årlig 250 millioner kr til tiltak innen vannressursforvaltning, vannforsyning og sanitær

Kilde: Norad

Dr Kshithij Urs er en av stifterne av "Kampanjen mot vannprivatisering i Karnataka". Han har utgitt en bok om vann og demokrati og har tidligere vært ansatt i FORUTs samarbeidsorganisasjon APSA i Bangalore, India.

Globalt vannforum?

I sin juni-utgave av "Vann og konflikter" rapporterer FIVAS (Foreningen for internasjonale vannstudier) at flere land og sivilsamfunnsorganisasjoner nå krever et globalt vannforum i FN-regi fremfor et forum arrangert av mektige aktører og private selskaper. Det eksisterende Verdens vannforums hovedarrangør er den internasjonale tenketanken World Water Council, der medlemmene blant annet består av multinasjonale selskaper som Suez og Veolia. Her finnes store selskaper som er aktive i drikkevannsektoren. Tidligere forumsamlinger viser at ministererklæringene herfra bevisst har unngått å anerkjenne vann som en menneskerettighet.

(Kilde: FIVAS)

Bybarnehagen i Bangalore

Latter og lek møter meg når jeg kommer til APSAs barnehage i sentrum av millionbyen Bangalore. I en liten murbygning med utearealer og sandkasse i bakgården holder 54 barn til.

Av Brita Staal

Her forløper dagene omtrent som i norske barnehager - med sang, lek, læring, tegning, måltider, samt en liten ettermiddagslur. Den store forskjellen er at barna her ikke har helt den samme standarden å gå hjem til når dagen i barnehagen er over. De fleste familiene tilknyttet barnehagen er slumbeboere, på lik linje med omtrent 10 prosent av Bangalores befolkning.

Byen som har reist seg som en "Østens Silicon Valley" har nå rundt 8 millioner innbyggere, men beregnes å nå 10 millioner i løpet av 2010[1]. Med hurtigvoksende økonomi vokser også de ekstreme forskjellene frem i samfunnet. Mens imponerende høyhus og flotte forretningsbygg preger inngangen til byen, har de eldre bydelene flere oppkomster av slumbebyggelse. Delstaten Karnataka har registrert hele 800 forskjellige slumområder[2].

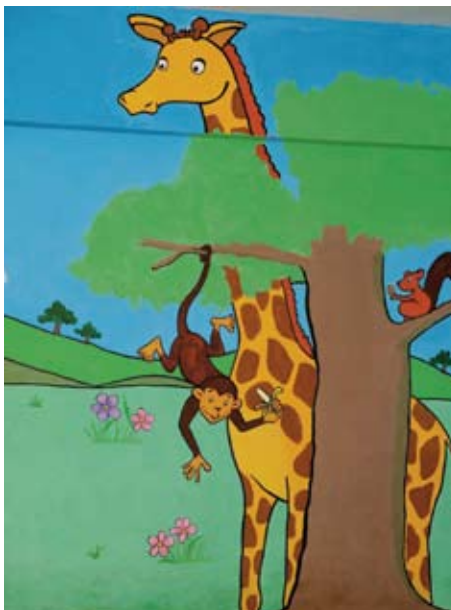
Beboerne i slumområdene har begrenset tilgang til rent vann, dårlige sanitærforhold, samt liten eller ingen tilgang til offentlige tjenester og generell infrastruktur. Hverdagen blir hardere når mye tid går med til å hente vann, og når hygiene og toalettbesøk blir provisoriske løsninger. Livet er også mer utrygt i slumområdene på grunn av fattigdom, stor fare for smittsomme sykdommer, høy brannrisiko og økende kriminalitet, men også på grunn av den stadig overhengende faren om at landeiere tar tilbake landet eller river slumbebygningen som er satt opp på deres mark.

APSAs tilbud om barnehageplasser til slumbarn sørger for at mor og far kan reise på jobb, i trygg visshet om at deres barn er i god behold. Barnehagen ble åpnet i 2005 og holder til i gratis lokaler tilhørende KFUK, med flotte fargerike vegger og mange leker og aktivitetstilbud. FORUT støtter APSA i India og har hatt et godt partnerskap med organisasjonen i over 20 år. Inntekter fra kampanjene i Norge sørger for at man kan opprettholde bærekraftig partnerskap og sikre langvarig drift innen prosjektene.

Tre små venner var spesielt interessert i å vise oss en indisk sanglek akkompagnert av klapping, latter og knipsing. Glad og bekymringsfri barnelek er et internasjonalt språk som viser trygghet og velvære. For en stund virker slummen langt unna APSAs barnehage midt i byen – og den største bekymringen er å finne to like sko når storesøster står klar for å hente en...

Moro med sanglek

Veggmalerier beriker lokalet

Hvor er nå skoene mine?

Rani på besøk hos APSA i India i 2005
Til høyre: En ung Rani på jobb i Jaffna på begynnelsen av 1980-tallet.

Et langvarig forhold

Livet blir ikke alltid slik vi tror. Pavalarani Thangarasa – Rani til daglig – hadde ingen tanker om å flytte fra Sri Lanka da hun ble ansatt ved FORUTs Jaffna-kontor i 1981.

Av Ellen Bjølseth

Da hadde hun allerede arbeidet for svenske UNF (Ungdommens Nykterhetsförbund) i fire år. FORUT overtok UNFs prosjektvirksomhet i Sri Lanka etter etableringen i 1981, og Rani ble med over i den nye organisasjonen som prosjektkoordinator i Jaffna. Første gang hun besøkte Norge, var i 1986 i forbindelse med innsam-

lingskampanjen "Te for ti". Senere samme år traff hun sin Rasa, og de forlovet seg 3. juli 1987, to dager før han ble tvunget til å forlate Sri Lanka på grunn av borgerkrigen.

Tilfeldigheter gjorde at Rasa havnet i Norge. På oppfordring fra Rani tok han kontakt med FORUT, som kunne tilby ham jobb på Gjøvik. Året etter kom Rani til Norge, hvor de feiret et ekte hindubryllup, før hun måtte reise hjem igjen til Jaffna. I 1989 fikk Rani komme til Norge på familiegjenforening, og her har de bodd siden. De fikk etter hvert tre gutter og har også bygd seg eget hus. Foreldrene har engasjert seg flittig i barnas skolegang og fritid, og Rani har blant annet hatt verv i fotballklubben.

Geirr Lystrup: Barnesangboka mi

Nå selges barnesangboka i FORUTs nettbutikk. Boka er stappfull av sanger, fortellinger og bilder - alle Geirrs barnesanger (175) med noter og gitarbesifring. Her er fortellingene og sangene fra Yebo, Vasana og Omis foruten Maurits og den store Barnåkrigen, Brakar og Joanna og Krystallslottet. Med i boka følger en instruksjons-CD med de sangene som er spilt inn på CD. Boka er rikt illustrert med foto og tegninger av Malgorzata Piotrowska. PRIS: 298,-
Bestill boka på www.forut.no

Nytt språk – mye å lære

Rani fikk også jobb hos FORUT på Gjøvik. Hun som blant annet hadde koordinert lese- og skriveopplæring i Jaffna, måtte nå selv sette seg på skolebenken og lære seg et nytt språk. Heldigvis snakket hun engelsk, men hun insisterte på at kolleger skulle snakke norsk med henne slik at hun skulle lære det fortest mulig.

Selvsagt var det en enorm forandring å komme fra tropiske Sri Lanka til det kalde nord. Alt var nytt – kulturen, språket, klimaet og jobbsituasjonen. Overgangen var stor fra et aktivt liv ute i felten til et kontorliv på Gjøvik. Til å begynne med gikk det i pakking av varer og diverse utsendelser, men etter hvert som språket kom på plass, ble hun assistent for generalsekretær med ansvar for arkivering og betjening av sentralbord. Fra Sri Lanka hadde hun bibliotekutdannelse. Etter at hun kom til Norge har Rani tatt arkivkurs, tolkekurs, datakurs og er nå i gang med en bachelorgrad for tospråklige lærere. Ved siden av jobben i FORUT har hun hatt oppdrag som tolk for nyankomme, som morsmålslærer og som vikar i grunnskolen.

Nå har Rani bestemt seg for å slutte hos FORUT etter 30 år i utviklingssamarbeidets tjeneste. Det er med tungt hjerte hun gjør det, sier hun, for FORUT er en stor del av livet og hun har trivdes godt. Hun gruer seg til å forlate organisasjonen, men Rani har en drøm om å kunne flytte hjem til Sri Lanka. Nå har hun staket ut en kurs som vil gjøre det lettere for henne å få en

jobb i hjemlandet, dersom det skulle bli mulig å vende tilbake. Hun har fått en ny stilling ved omsorgssenteret (asylmottaket) for enslige mindreårige på Gjøvik og har også tenkt å ta noen fag innen barnevern.

I en alder av 52 år er Rani ikke redd for å satse på noe nytt. Guttene begynner å bli store. Den eldste var ferdig på videregående i sommer, mens yngstemann nettopp har begynt. Når også han er ferdig med skolen, er det mulig at Rani og Rasa forlater Gjøvik for å bosette seg i Oslo - eller Sri Lanka. Rani synes dagens situasjon i Sri Lanka gir en viss optimisme for fremtiden. Hun kjenner tamiler som har vært på besøk der nå og som opplevde det som helt problemfritt.

Livet er fullt av valgmuligheter. Noen er vanskeligere å ta enn andre. Dersom Rani og Rasa flytter til Sri Lanka, blir det uten sønnene. Guttene er norske og har ingen ønsker om å bosette seg i foreldrenes hjemland. Det første, store valget er allerede tatt når Rani nå forlater FORUT. Det er med stor takknemlighet, sier Rani som håper hun ikke mister kontakten med kollegene, og skulle det bli bruk for en frivillig innsats, er det bare å ringe, så kommer hun!

FORUT takker på sin side for gode år med Rani. Hun har vært god å ha i forbindelse med FORUTs arbeid på Sri Lanka. Hun er et menneske med en beundringsverdige styrke, og selv om hun blir savnet i FORUT, ønskes hun lykke til på veien videre.

Hindubryllup på Gjøvik i 1988. Her er brudeparet sammen med kolleger i FORUT.

Kampanjeavdelingen

Brita Henriette Staal (24) er ansatt i et årsvikariat som kampanjekoordinator med spesielt ansvar for vareinnkjøp og butikkvirksomhet i tillegg til generelle oppgaver i avdelingen.

Gry Thorleifsen (44) er ansatt som kampanjekoordinator med spesielt ansvar for FORUT-partnere og andre givere i tillegg til generelle oppgaver i avdelingen.

Elisabeth Bratås (34) er ansatt som kampanjekoordinator med spesielt ansvar for oppfølging av skoler og barnehager i FORUTs barneaksjon i tillegg til generelle oppgaver i avdelingen.

Utenlandsavdelingen

Dankert Vedeler (58) er ansatt i et tre måneders vikariat som stedlig representant for FORUT i Sri Lanka. Han har tidligere hatt denne stillingen i perioden 1997-1999.

Revyngjengen spiller for FORUT

Strålende gave!

Utenfor et stort telt ved Kapp Melkefabrikk på Toten vokser køen av publikummere mens "Urbane Totninger" gjør seg klar til innsats. Det er 5. juli og klart for den 39. og siste revyforestillingen denne sommeren. Billetinntektene for kvelden går i sin helhet til FORUT.

- Det er tredje gangen vi er her i sommer, smiler Dorthe Engh (14) og Emma Martinsen Pedersen (14). De to jentene bor på Kapp og får ikke nok av sommerrevyen som i år har solgt om lag 12 000 billetter til sin elleville blanding av lokale og nasjonale latterbomber. – Vi synes dette er kjempebra, og vi ler like mye hver gang sier de to jentene først i køen.

Sommerrevyen på Kapp sleivsparker til lokalmiljøet på Toten, men har også sin egen versjon av ABBA-filmen der sangen "Waterloo" blir til "Bøverbru". Revyen har noen sterke sangnumre, mens "Året fra A til Å" kanskje var noe av det aller morsomste målt ut fra latteren i salen.

"Urbane Totninger" består av revy- og humormakerne Gustav Nilsen og Paul Håvard Østby, som har fått med seg Ida Marie Ringerud og Sverre Fredrik Bø Nordheim på scenen. Sammen med et fire mann sterkt orkester (Jon Anders Narum, Håvar Gjestvang, Lewi Bergerud, Torbjørn Dyrud) har de etablert en revysuksess i hjembygda som trekker fulle hus i uke etter uke. – Helt fra start for tre år siden ville vi gjøre en innsats for andre også, og derfor tok vi kontakt med FORUT forteller Gustav og Paul. FORUT lanserte prosjektet med bygging av landsbyskoler i Sierra Leone, og dermed var et samarbeid i gang.

- Dette har blitt et fantastisk samarbeid, sier FORUTs kampanje- og markedsjef Ingvar Midthun. – På tre år har denne gjengen bidratt med nærmere 300 000 kroner til vårt arbeid, og i øyeblikket er de vår største private bidragsyter.

- Nå inviterer FORUT to fra revyen til prosjektbesøk i Sierra Leone, hvorfor?

- Samarbeidet har gått i tre år, og vi ønsker å styrke båndene mellom revyngjengen og FORUT. Vi bygger levende skoler med hundrevis av elever for pengene fra revyngjengen, og det er viktig å vise fram de konkrete resultatene av dette. I tillegg ønsker vi å hente mer ut av samarbeidet ved at de to som blir med kan gi oss innspill og kommentarer til vårt informasjons- og kampanjearbeid. Vi kan helt sikkert lære noe av de to humoristene som blir med til Sierra Leone i mars 2010!

Den 39. og siste forestillingen gikk utmerket og med stormende applaus fra et fullsatt revytelt som også hadde ekstra sitteplasser plassert i midtgangen. Etter forestillingen var Dorthe og Emma strålende fornøyd, også med tanke på at alle billettinntektene denne kvelden går til FORUT. – Vi vet at pengene går til barn i andre land, og det er flott, sier de to før de rusler hjem i sommerkvelden.

SISTE: Årets sommerrevy skaffet over 100 000 kroner til FORUT i år. Takk for en fantastisk innsats og velkommen til ny sommerrevy på Kapp neste sommer!

• Les mer om revyngjengen på www.urbanetotninger.no

- Det er tredje gangen vi er her i sommer, smiler Dorthe Engh (14) og Emma Martinsen Pedersen (14)

Barneaksjonen "Omis får nye venner" i gang landet rundt:

På tur i Himalaya

I midten av september passerte FORUT 1400 påmeldte barnehager og 150 barneskoler i barneaksjonen. I fjor ble barna kjent med Omis og bestevennen Dalbir, og i år reiser de to guttene mot Himalaya på leting etter den avskyelige snømannen Yeti.

Med nye videofilmer, nye plakater og nytt fortellerhefte blir barna med til barnehjemmet der Omis bor og på reisen oppover mot fjellet. Noen voksne sier at den avskyelige snømannen Yeti er en skummel og farlig fyr, men Omis har sine egne meninger om saken.

En nyhet i år er at aksjonen også inneholder et flott bildelottospill til barnehagene og et brettspill til skolene. Deltakerne bestemmer selv når og hvordan barneaksjonen skal brukes, og alt materiellet er til odell og eie. Velkommen til spennende dager med Omis og vennene hans. FORUT tar imot påmeldinger når som helst gjennom hele barnehage- og skoleåret.

Barneaksjonen 2010 fra India

Hele dette barnehage- og skoleåret presenteres Omis og vennene hans gjennom tekster, bilder, sang og film. Høsten 2010 ønsker vi velkommen til en ny og spennende barneaksjon fra India med en barnehage, en drømmeskole, trommer, brennende fakler og rismarker på programmet.

Ny artist

Gjennom tre barneaksjoner om Yebo, Vasana og Omis har Geir Lystrup laget fantastisk musikk for barn i Norge om barn i andre land. Neste år presenterer vi en ny og kjent norsk artist som skal lage musikken fra India. Vi lover alle våre venner i barnehagene og skolene mye bra musikk i barneaksjonen også neste år.

FORUTs julekalender

Vår enkle julekalender består av 24 "postkort" fra barn i andre land som forteller om hvordan de har det. Kalenderen selges til selvkost for 50 kroner, og tanken er at barna gir noen kroner hver til Omis og de andre barna i barneaksjonen. Sammen med kalenderen følger et klistremerke som kan brukes på en boks eller et glass. Julekalenderen passer i samlingsstunden og hjemme i familien. Bestilles på våre nettsider eller på telefon 61 18 74 00.

Bokanmeldelse

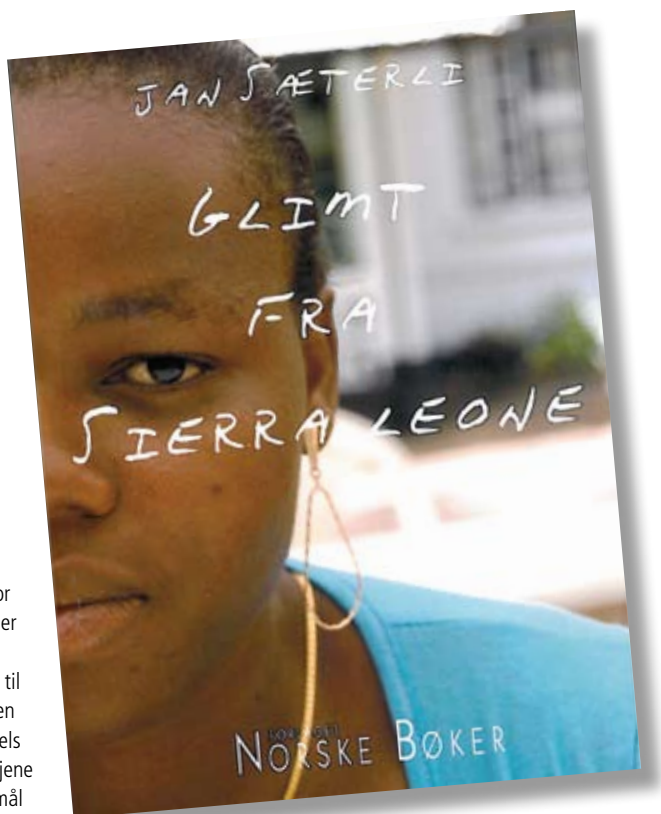
Glimt fra Sierra Leone av Jan Sæterli

Jan Sæterli er journalist og har besøkt Sierra Leone fem ganger. Han har skrevet avisartikler fra disse besøkene i GD, Dagbladet og Dagsavisen. Han har også hatt skriveoppdrag for Plan, FORUT og SOS-barnebyer.

Av Jorid Almås

Glimt fra Sierra Leone er en beskrivende og passende tittel, for det vi leser om er utvalgte episoder fra tidligere reiser og den siste, lengre reisen i månedene februar til april i 2007. Boka er i hovedsak en reisebeskrivelse, som minner til dels om en reiserapport ved alle detaljene som beskriver dagligdagse gjøremål som dusjing, frokost og hvor lang tid det tar å komme seg fra et sted til et annet. I tillegg til dette er det korte historier om menneskeskjebner som forfatteren møter på reisen, med vekt på deres mest traumatiske øyeblikk i livet. Det er episoder fra borgerkrigen, og mange av dem forfatteren møter har mistet familien sin og så vidt unnsuppet med livet selv. Hoveddelen av boka tar for seg de ukene forfatteren tilbringer som ubetalt lærer på en ungdomsskole ute på landsbygda. I tillegg til dette har forfatteren besøkt mange ulike bistandsprosjekter med norsk støtte, skoler, helsesentre, m.v. som får en omtale.

Det er historiene til de som har overlevd borgerkrigen som er mest gripende naturlig nok. Folk i Sierra Leone som ikke hadde mulighet til å flykte under krigen, har opplevd og overlevd en krig så brutal at det er nesten ikke til å begripe. Det blir derfor en tidvis ujevn leseopplevelse å gå fra stadig småprat om myggstikk og manglende dusj til slike forferdelige historier. Det spørs om en redigering av stoffet kunne ha vært en fordel slik at man ikke går stadig ut og inn av nokså tøffe historier, men heller holder seg der når man først er der. De mer trivielle detaljene kan oppleves som

viktige nok der og da når man er på en reise uten de bekvemmelighetene man er vant til, men i ettertid så blir de mindre interessante.

Ukene ute på landsbygda da forfatteren jobber som lærer er stort sett hyggelig lesning, og måten han blir tatt i mot på av lærerkolleger og andre viser kanskje at i mindre lokalsamfunn er det lettere å komme nærmere inn på folk. Det blir likevel noe overfladisk. Enkelte episoder som ser ut til å lede opp til et interessant møte eller beskrivelse stopper plutselig, og man tenker at her kunne man benyttet muligheten til å finne ut mer om det som foregår under overflaten.

Det er ikke godt å si hvem denne boka kan være mest interessant for. Dersom du er på jakt etter ei bok som kan fortelle en del om Sierra Leone så vil denne boka gi litt lite informasjon. Det kan tenkes at Plan-faddere som har fadderbarn i Sierra Leone som de gjerne vil besøke kan finne boka nyttig, og for så vidt andre turister også.

Hernes skole løp inn 36 000 kroner til Skoleløpet i fjor, og det er et veldig sterkt resultat. FORUT og Namibiaforeningen er glade for alle inntekter til sine utdanningsprosjekter, og i aksjonen legges det vekt på felles innsats og felles resultat. Elevene får et sponsorkort der mamma, pappa, bestemor, onkel eller noen andre kan sponse løpet med noen kroner per runde. Hver elev kan ha inntil fem sponsorer, og erfaringen viser at "gjennomsnittseleven" løper inn mellom 100 og 150 kroner. –Sponsorkortet er viktig fordi elevene i samtaler med sine sponsorer må forklare litt om hva Skoleløpet er og hvorfor dette er viktig, sier kampanje- og markedsjef Ingvar Midthun i FORUT.

Skoleløpet er en enkel og fleksibel aksjon der temaet bistandsarbeid og solidaritet blir koblet til en konkret og morsom innsats for barn i andre land. Skolene bestemmer selv når løpet skal gjennomføres, og alt nødvendig materiell sendes gratis til deltakerne. Meld din skole på Skoleløpet dette skoleåret! Ta kontakt på telefon 61 18 74 00 eller send en epost til post@forut.no

Skoler i Sierra Leone

Med inntekter fra blant annet Skoleløpet ble fire skoler tatt i bruk i Sierra Leone i 2008. I de kommende fem årene skal FORUT bygge 12 nye landsbyskoler i det vestafrikanske landet. Prosjekteringen av disse skolene er i gang, og byggearbeidene starter i løpet av 2009/2010. Skoleløpet bidrar også økonomisk til undervisningsprosjekter i Namibia og Sri Lanka. Les mer på forut.no.

Meld din skole på Skoleløpet i dag!

Skoleløpet er en enkel og veldig fleksibel aksjon. Med gratis tilsendt materiell kan skolen i løpet av et par skoletimer sette solidaritet og bistand på timeplanen for alle elevene. Ta kontakt på forut@forut.no / tel.61 18 74 00 og bli med på en aktiv utedag.

Skoleløpet 2009 er i gang:

Full fart på Hernes skole

Høstsola varmet godt da 130 elever på Hernes skole i Elverum stilte opp til start på Skoleløpet 9. september. Skolen har vært med på Skoleløpet siden starten i 2007. Før selve løpet har elevene hatt undervisning og samtaler om hvorfor det er viktig å støtte skolebygging og undervisningsprosjekter i andre land.

- Det er viktig at elevene får innsikt i dette temaet, sier lærer Elsa Schulstad i arrangementskomiteén på skolen. Komiteén har lagt opp løypa og funnet fram stemplene som elevene får for hver runde de løper. Klarsignalet går i en stor fellesstart, og med smil og jubelrop løper 130 elever av gårde. Ved passering av første runde får Sondre Lien (10) første stempel av Elsa. – Jeg løp åtte kilometer i fjor, og nå skal jeg i

alle fall løpe like langt sier femteklassingen som måtte kaste T-skjorta halvveis i første runde fordi sola var så varm.

Malin Eikeland Dambuen (9) og Guro Smith-Amundsen Vimmer (9) synes det er gøy med Skoleløpet hver høst. – Dessuten er det fint at vi samler inn penger til barn som trenger litt hjelp andre steder i verden, sier jentene og løper videre.

Læreren har en stri tørn med stempelputa ved rundepasseringene og er spesielt fornøyd med at også mange lærere er med på løpet i år. – Dette er sunt og gøy, og det bidrar til at temaet bistand og utvikling kommer nær oss, avslutter Elsa.

I midten av september er 30 skoler påmeldt Skoleløpet. Flere av dem har vært med tidligere også. Dette er viktig for arrangørene, som håper at aksjonen blir en fast del av skolenes fokus på bistand og solidaritet.

Klar til innsats – Kirsten Tschudi fra Namibiaforeningen og Ingvar Midthun fra FORUT lanserer årets Skoleløp sammen med Boudouin Munyambara. Sistnevnte er far til elever som deltar i Skoleløpet, og Boudouin støtter aktivt opp som frivillig.

Testamentariske gaver samler organisasjonene

FORUT har i høst gått inn i et bredt samarbeid med andre ideelle organisasjoner i Norge omkring temaet testamentariske gaver. Temaet er krevende fordi det er utbredt frykt for å virke for pågående og kynisk, samtidig som en kartlegging også viser at mange ønsker å vite mer om denne formen for minnegaver. En serie med intervjuer av mennesker i alderen 55 – 65 år viser at mange tror testamentariske gaver handler om at organisasjoner skal arve alt, mens organisasjonene ønsker å få fram at en testamentarisk gaver først og fremst handler om mer begrensede gaver og donasjoner.

En arbeidsgruppe skal arbeide videre med saken, og håpet er at organisasjonene i fellesskap kan lage en informasjonskampanje om testamentariske gaver. Har du innspill til FORUT angående dette temaet, så kontakt oss på ingvar@forut.no eller på telefon 61 18 74 00.

Høgskoleaksjon i Hedmark

Høgskolen i Hedmark er i gang med sitt nye samarbeid med FORUT. Studentaksjonen fokuserer på prosjekter i India, og har fått navnet "Skills". Det henspiller på ferdigheter og utdanning, som er viktige stikkord for mye av FORUTs innsats. Samarbeidet med Høgskolen i Hedmark innebærer at FORUT mottar 100 000 kroner i året og eventuelt deler av andre inntekter i aksjonens regi. Du kan lese mer om "Skills" på nettsidene til Høgskolen i Hedmark.

(www.hihm.no/Hovedsiden/Om-Hoegskolen/Internasjonalisering/Utviklingsprosjektet)

Firmagaver

Dersom ditt firma eller din organisasjon trenger firmagaver og julekort, har FORUT egne tilbud og priser for dette. Vi har varer og symbolgaver i mange ulike prisklasser. Etter avtale kan vi også utforme egne symbolgaver for din bedrift/organisasjon. Ta kontakt på telefon 61 18 74 00 eller epost: post@forut.no, så lager vi et opplegg som passer.

Livgivende morsmelk

- Mer enn en million barn kan årlig reddes med mer amming.
- Morsmelk inneholder alle de næringsstoffer barnet trenger de første månedene.
- Brystmelk består av 80 % vann og 20 % næringsstoffer.
- Hvert år dør 300 000 spedbarn i Vest-Afrika som følge av mangelfull amming.
Kilde: Verdens helseorganisasjon, UNICEF

Sykehus gjenoppbygges

Srilankiske myndigheter melder at sykehuset i Kilinochchi, den tidligere "LTTE-hovedstaden", vil bli bygget opp igjen med det første. Sykehuset ble bombet sønder og sammen under de siste, avgjørende kamphandlingene mellom regjeringsstyrkene og tamiltigrene (LTTE). Området rundt tomten er ryddet for miner, og arbeidet med det nye bygget skal etter planene settes i gang i løpet av september.

Sverige ut av Sri Lanka

Sverige har nylig vedtatt å legge ned ambassaden i Colombo og avslutte sin bilaterale støtte til Sri Lanka. I mer enn 50 år har Sverige hatt et tett utviklingsrelatert samarbeid med Sri Lanka. Støtten har primært gått til infrastruktur på landsbygda, oppgradering av utdanningssystemet, styrking av politiets etterforskningskompetanse og styrking av institusjoner som ivaretar menneskerettighetene og driver fredsarbeid.

Ambassadenedleggingen begrunnes med behovet for innsparinger og at innsatsen dreies mer mot de fattigste landene. Utviklingen i Sri Lanka de siste årene har ført landet opp på middels nivå i økonomisk rangering. "Den svenske beslutningen må likevel ses i sammenheng med de siste par års konfliktsituasjon mellom regjeringen i Sri Lanka og enkelte deler av det internasjonale samfunnet, særlig enkelte EU-land," mener Sri Lankas fredsråd (The National Peace Council), som samtidig oppfordrer regjeringen til å bygge opp igjen de gode relasjonene landet har hatt med land som har bistått Sri Lanka gjennom flere år.

Halvparten av verden befolkning drikker ikke alkohol, fortalte styreleder i FORUT, Eva Braaten, på en konferanse om avhold

Halvparten drikker ikke — men hvor lenge?

Halvparten av verden befolkning drikker ikke alkohol, fortalte styreleder i FORUT, Eva Braaten, på en konferanse om avhold i forbindelse med landsmøtene til DNT, Juvente og IOGT i Stavanger i begynnelsen av august. - Men hvor lenge vil det vare? spurte hun og viste eksempler på hvordan alkoholbruk sprer seg i landene i sør. Hun kalte det en "industriell epidemi". Det er markedsmakten som rår i den tredje verden.

- Avholdsbevegelsen representerer et viktig korrektiv og brudd med tatt-for-gitt-heten, sa hun. Den trengs for å sette fokus på alkohol som hinder for utvikling. Selv om alkoholrelaterte problemer er ganske like rundt i verden, legger de en ekstra stein til den allerede tunge byrden for landene i sør, mente Eva Braaten.

Også Dag Endal grep fatt i det internasjonale perspektivet da han avsluttet konferansen med utfordringer til avholdsfolket: - Bevegelsen må være en motvekt mot alkoholindustrien globalt. Vi trenger politikk mer enn avhold. Likevel er avholdstanken et relevant, strategisk grep, sa Endal. - Vi trenger en politikk som bevarer andelen ikke-brukere.

Slipp flyktningene hjem!

I en uttalelse uttrykker IOGT-landsmøtet i Sandnes i begynnelsen av august sin store bekymring for tamilene som holdes internert i flyktningleirer nord på Sri Lanka. IOGT ber derfor den norske regjeringen om å ta tytterligere initiativ for å legge økt politisk og økonomisk press på den srilankiske regjeringen, slik at flyktningene umiddelbart kan få returnere til sine hjemsteder.

Ny organisasjon: Juba

Søndag 9. august ble det stiftet en ny frivillig organisasjon. DNTs Barneforbund og IOGTs Juniorforbund står bak opprettelsen av Juba. Den nye organisasjonen vil bli fullt operativ fra 1. januar 2010. Ved stiftelsen har Juba rundt 1100 medlemmer og noen og førti lokale avdelinger. Målet er å vokse til minst 2500 medlemmer og 80 lag i 2015. Organisasjonens viktigste arbeidsmetode blir å etablere og drive lokale avdelinger i flest mulig lokalsamfunn. Avdelingene skal være gode, trygge og lærerike møteplasser som skal gi barna

- **OPPLEVELSER:** gode opplevelser sammen med andre barn og trygge voksne
- **VEKST:** muligheter for personlig vekst og utvikling
- **ANSVAR:** gleden og stoltheten ved å hjelpe andre

Jubas aktiviteter for barn skal ha noen felles kjennetegn, på tvers av lokale grupper og uansett om en møter organisasjonen på lokalt, regionalt eller nasjonalt plan. Disse profilene er: Vær deg selv! - Vær en venn! - Vær åpen! - Vær nysgjerrig!

Det nye styret i barneorganisasjonen med styreleder Dag Endal lengst til venstre.

Meningsfulle gaver

Nå har FORUT lagt ut nye varer og nye symbolgaver i sin nettbutikk på forut.no. FORUT importerer selv varer til ulike aksjoner og kampanjer, og det er slike varer du finner i nettbutikken i tillegg til årets nye symbolgaver.

Høsten 2009 lanseres "FORUTs fantastiske fruktkarameller" som en ny symbolgave. – For å være ærlig er dette ganske dyre karameller, sier Brita Staal i nettbutikken med en smil. - Med fruktkarameller til 100 kroner posen har vi laget en gaveidé for dem som vil kombinere en gave til FORUT med en liten godbit til venner og bekjente.

En annen flott symbolgave i år er hjertet som er laget for FORUT i et papirverksted i Katmandu i Nepal. I en flott gavemappe ligger det julerøde hjertet med oppheng som et eget budskap, men også som en flott liten juledekorasjon.

I tillegg til disse to gavene kan du kjøpe en fjær som kan bli til fem høns eller vår fredsduepins med hilsen fra femåringen Indrani i India.

Priser:
FORUTs fantastiske fruktkarameller koster 100 kroner per pose. De øvrige symbolgavene koster 150 kroner.

..husk:
Du finner et bredt utvalg av andre varer og gaveideer i nettbutikken!

Velkommen til www.forut.no

FORUT

nettbutikk

FORUT har over 25 års erfaring fra bistandsarbeid i Asia og Afrika. Når du handler varer fra FORUT, bidrar du til at vi når fram til enda flere barn gjennom vårt solidaritetsarbeid. Derfor er dette ekstra gode varer. Så enkelt er det.

Du bestiller varene på:

www.forut.no/nettbutikk

Uro

For de minste: Koselig uro med håndsydde filtfigurer. PRIS: 150,-

Veske og hårstrikker

Filtveske (14 x 14 cm) med to hårstrikker (også filt). PRIS: 85,-

Blå musikkboks med to dansende mus

En meget sjarmerende musikkboks i tre og solid utførelse som trekkes opp under for at musene skal danse. Laget i Kina. PRIS: 100,-

Forkle

Solid barneforkle i bomull. Fåes i fargene rødt og blått. PRIS: 65,-

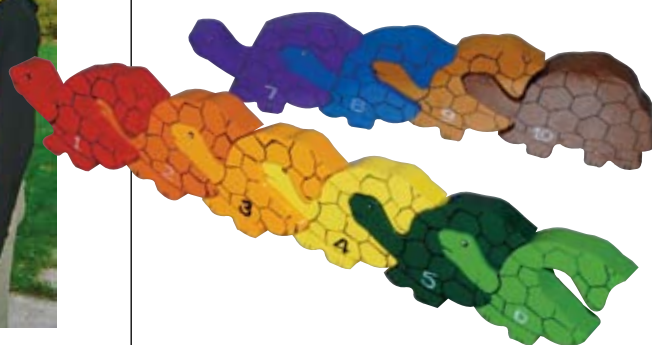
Trekkyr

En klassisk trebarneleke på hjul. Kroppen består av enkeltdeler som kan tas fra hverandre og settes sammen igjen. Laget i Sri Lanka av en produsent FORUT har samarbeidet med i flere år. PRIS: 120,-

Puslespill

Utskårne trefigurer med tall. Skilpaddene settes sammen til en lang rekke. PRIS: 95,-

Nye produkter:

Skuldervesker fra Nepal

Jordfarget rutet skulderveske med praktisk innerlomme. Knytning og borrelås i åpning. PRIS: 180,-

Turkis eller rød skulderveske med tre lommer i front. Bred og komfortabel skulderrem, samt praktisk innerlomme. Glidelås i åpning. PRIS: 200,-

FORUT-fanten

Myk tøyeelefant i plysj. Passer for mindre barn. Høyde 23 cm. Produsert i Sri Lanka. PRIS: 200,-

Liten toalettmappe - Elefant

En søt liten toalettmappe for barn eller sminke- mappe for voksne. Har glidelås i åpning, og flagrende ører. PRIS: 80,-

Liten tøyung - Fisk

Liten tøyung til småpenger og lignende. Laget av Selyn i Sri Lanka. PRIS: 50,-

Følg med i nettbutikken, nye varer er på vei...

Liten tøyung - Løve

Liten tøyung til småpenger eller andre småsaker. Laget av Selyn i Sri Lanka. PRIS: 50,-

Her er Sara

Nå lanserer FORUT tøyedokka Sara. Hun er en av gevinstene i basarpakkene til flere hundre barnehager og barneskoler. Sara er designet for FORUT i samarbeid med en leketøysfabrikant (DSL Ltd) i Sri Lanka, og dette er garantert en myk og deilig venn for norske barn. DSL Ltd er en anerkjent leketøysfabrikant som blant annet har Harrods i London på sin kundeliste. PRIS: 150,-

FORUT-NYTT,
POSTBOKS 300, 2803 GJØVIK
B-PostAbonnement

For 150 kroner i måneden kan du forandre livet til mennesker i våre samarbeidsland.

**Gjør tanke om til handling
– bli FORUT-partner!**

www.forut.no/partner

FORUT

Det er ikke tanken som teller